

arbejde som historiker, dog er advokatens. Han har valgt sig en tese, og derpå har han af sagens akter uddraget alle de momenter, der kan hævdes at støtte hans påstand; tvivlstilfælde diskuteres loyalt, men tvivlen tages i alle tilfælde til indtægt for forfatterens »klient«. Herved etableres i flere tilfælde kæder af både løse og meget dristige hypoteser, og de forbehold, forfatteren selv undervejs tager, har ikke rigtig nogen beroligende effekt på læseren, når sådanne hypoteser straks efter gøres til genstand for nye konstruktioner. Denne fremgangsmåde kan fungere i en retssal, hvor en modpart straks vil fremdrage alle de momenter, der taler imod den fremførte påstand og understrege al den tvivl, der knytter sig til de enkelte indicier, hvorpå den endelige afgørelse træffes af trediemand, nemlig dommeren. En historiker må i sig forene alle disse tre personer – og hvilken historiker ved ikke, hvor svært det kan være at ødelægge sine egne skønne teser?

Bogen har et kortfattet resumé på engelsk, en bibliografi og et navneregister, og den er en af de smukkeste trykte historiske monografier, man længe har set.

Niels Lund

Vikingerne i Franken. Skriftlige kilder fra det 9. århundrede, oversat af Erling Albrechtsen. (Odense Universitetsforlag, 1976). 162 s., ill., 1 kort.

Omne tulit punctum, qvi miscuit utile dulci. – Museumsinspektør Erling Albrechtsen har i sit otium fornøjet sig selv med at oversætte frankiske krønikers beretninger om vikingernes færden i Franken og dermed gavnet alle os andre, som gerne vil benytte disse kilder. Bogen uddrager og gengiver på dansk alt, hvad der vedrører danskernes togter fra de seks vigtigste frankiske annalværker, både vest- og østfrankiske, og giver hertil kronologiske opregninger af militære begi-

venheder og, meget morsomt, af tribut og gaver ydet til vikingerne samt en liste over de i kilderne nævnte vikingekonger og -høvdinge. Albrechtsens samling er et nyttigt supplement til Skyum-Nielsens samling af kilder vedrørende vikingerne i Paris, og den vil uden tvivl være en god hjælp for mange, der ikke har det for godt med latin eller tysk; både oversættelse og noter er udmærkede og pålidelige. Man må dog også advare mod denne type kildesamlinger til andet end en førsteorientering. Uddragene er og bliver løsrevne stumper af større sammenhænge, og de kan aldrig studeres tilfredsstillende uden i disse sammenhænge.

Niels Lund

Henning Dehn-Nielsen: *348 oldtidsminder i Jylland*. (Gyldendal, 1976). 184 s. – *356 oldtidsminder på Øerne*. (Gyldendal, 1977). 224 s.

Arkæologien har et stort publikum uden for fagfolks kreds, og vore mange oldtidsminder er stærkt besøgte udflugtsmål. Der er tillige en lang tradition for god betjening af dette publikum med populære fremstillinger af forhistorien og overskuelige vejledninger til oldsagerne. I disse bøgers genre kan nævnes håndbøger som »Med arkæologen Danmark rundt«, »Jeg ser på oldsager« og »Arkæologisk ABC«, alle fra Politikens forlag. Disse to bind hævder sig smukt. Indholdet er i hovedsagen oldtidsminder, der ses i marken, men også større udgravninger, der ikke har efterladt sig seværdige monumenter, behandles. Det er ordnet amtsvis, og hvert amt afsluttes med en omtale af dets museer. Hvert bind er forsynet med kort, der gør det nemt at gå fra teksten til kortet, mens den modsatte vej er langt besværligere. Trods den amtsvise ordning havde en fortløbende nummerering af artiklerne nok været en god idé.

Bøgerne medtager helt forbløffende nye ting og giver kyndig besked om dem; selv uafsluttede udgravninger som de nye jyske vikingetidsboplads i Vorbasse, Omgård og Trabjerg er kommet med. Forfatteren erklærer beskedent, at han ikke har foretaget dybtgående undersøgelser af hvert enkelt omtalt fund, men bygger på andres arbejder. Det kan naturligvis ikke være anderledes, men mange artikler er i virkeligheden præget af et grundigt selvstændigt arbejde og en velovervejet stillingtagen til problemerne. De er ofte så appetitvækkende, at man savner litteraturhenvisninger ved den enkelte artikel. Der findes blot en almen, ret kortfattet bogliste. Herudover har begge bind en indledning, et lille illustreret fagleksikon og sted- og personregistre.

Det føles som en mangel, at danske oldtidsminder uden for de nuværende, og i denne saglige sammenhæng irrelevante, grænser af 1658 og 1920 ikke er medtaget. Forfatteren skylder os et bind med Hedeby og Danevirke og med de mange danske runesten, blandt meget andet, øst for Øresund.

Niels Lund

Kirsten Bendixen: *Danmarks Mønt*. (Nationalmuseet, 1976). 109 s.

Som alle Nationalmuseets publikationer fremtræder denne bogs 2. udgave i elegant, iøjenfaldende udstyr. Den er ajourført bl.a. ved på omslaget i smukt farvefoto at gengive den enorme svenske krigsskat, der i 1968 fandtes i Balle på Djursland. Foruden bordsølv og elegante smykker omfattede den 12.121 mønter.

Og hovedsagen, mønterne, behandles i det væsentlige på samme måde som i bogens 1. udgave 1967. I en velskrevet, smukt illustreret fremstilling orienteres museets publikum om møntvæsenets

udvikling i Danmark fra begyndelsen med de første Hedebymønter o. 825 til dronning Margrethe 2.s mønter. Mest omhyggeligt behandles middelalderen, hvor forfatteren tillægger de bevarede mønter den største betydning for den almindelige historieskrivning. Der lægges særlig vægt på at understrege dansk møntvæsenets forhold til udlandet, både ved påvisning af fremmede forbilleder for danske mønttyper og ved omtalen af udenlandske penge, der i perioder var den almindelige valuta i Danmark.

Der er grund til at fremhæve, at forfatteren i det afsluttende kapitel til oversigten over udmøntningerne føjer en kort redegørelse for pengevæsenets udvikling og herunder giver en forbilledlig klar fremstilling af det middelalderlige såkaldte feudale pengevæsen og dets indførelse og udvikling i Danmark. Ikke mindst i kraft af dette afsnit er den elegante lille bog en påmindelse om de muligheder, der ligger i en yderligere udnyttelse af numismatikken i den mere samfundsorienterede historieforskning.

Helge Paludan

Herluf Nielsen: *Skæbnedage og hverdage i dansk middelalder. Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve*. (Det danske Sprog- og Litteraturselskab, 1976). 20 s.

Den foreliggende publikation, der vel snarest bør betegnes som en pjece, rummer en kort præsentation af Diplomatarium Danicum/Danmarks Riges Breve, der sammen med Ordbog over det danske Sprog er grundstammen i Sprog- og Litteraturselskabets virksomhed. Den er udgivet 15. oktober 1976 for at bringe dette storværks leder, historikeren og kildeudgiveren C. A. Christensen, en særdeles velfortjent hyldest på 70-årsdagen.

Der er ikke tale om noget videnskabeligt skrift, men om en oversigtsmæssig